SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1248

av Jörgen Berglund m.fl. (M)

En starkare fiskerinäring längs hela Östersjökusten och i Bottenhavet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och stärka det småskaliga och kustnära yrkesfisket längs hela Östersjökusten samt i Bottenhavet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att reformera systemet för fiskelicenser så att beviljande av licens i normalfallet ska vara huvudregel när grundläggande krav är uppfyllda samt att fiskbestånd i större utsträckning ska förvaltas genom kvoter och andra förvaltningsåtgärder i stället för genom restriktiv licensgivning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kriterierna för yrkesmässigt fiske och fiskelicenser i syfte att skapa ett mer flexibelt regelverk som bättre möjliggör deltidsfiske, kombinationsverksamheter och generationsväxling samt värna husbehovsfisket som en del av den kustnära fiskekulturen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över 30 § fiskelagen i syfte att undanröja de inlåsningseffekter som försvårar nyetablering och generationsväxling inom det småskaliga fisket och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvariga myndigheter bör ges ett tydligare uppdrag att främja ett långsiktigt hållbart svenskt

yrkesfiske där ekologiska, sociala och ekonomiska hållbarhetsaspekter vägs samman och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utveckla mottagningshamnar och svensk beredningsindustri för fisk längs Östersjökusten samt i Bottenhavet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla förvaltningen av säl- och skarvstammarna i syfte att minska deras negativa påverkan på kustnära fiskbestånd, fiskeredskap och fiskets lönsamhet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över fredningsområden och fredningstider för sill och strömming för att säkerställa att de bygger på aktuella beståndsdata och uppnår avsedd effekt för fiskbestånden och det kustnära fisket och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverken för småskaligt yrkesfiske, samordna myndighetskontakter och göra det enklare att söka tillstånd, stöd och dispens och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det småskaliga kustfisket är en bärande del av livet längs både Östersjökusten och i Bottenhavet. Fisket bidrar till livsmedelsförsörjning, beredskap, arbetstillfällen, lokal förädling, besöksnäring och levande kustsamhällen. Samtidigt utgör yrkesfiskarnas kunskap en viktig resurs för förvaltningen av våra marina ekosystem.

Utvecklingen under de senaste årtiondena är dock oroande. Antalet yrkesfiskelicenser har minskat kraftigt och medelåldern bland yrkesfiskarna stiger. I flera kustsamhällen saknas i dag förutsättningar för att yngre generationer ska kunna ta över eller etablera fiskeföretag. Licenssystemet, regelbördan och kontakterna med myndigheter upplevs som de enskilt största hindren för generationsväxling och nyetablering inom fisket.

Ett nytt synsätt på licenser och generationsväxling

Dagens regelverk skapar betydande inlåsningseffekter. Bestämmelsen i 30 § fiskelagen innebär i praktiken att nya licenser ofta nekas med hänvisning till osäkerhet

kring beståndsuppskattningar. Resultatet blir att äldre fiskare har svårt att lämna över verksamheten samtidigt som yngre fiskare hindras från att etablera sig.

En hållbar förvaltning av fiskbestånden är avgörande. Detta bör dock i första hand uppnås genom vetenskapligt grundade kvoter och förvaltningsåtgärder, inte genom att nyetablering och generationsväxling omöjliggörs.

Det mesta av det småskaliga kustfisket, oberoende ifall de bedriver det med fasta eller mobila redskap, skiljer sig dessutom markant från det demersala och pelagiska fisket som huvudsakligen är mobila och kan förflytta sig över flera havsområden.

Det småskaliga kustfisket är i sin natur väldigt lokalt och en fiskare som söker en fiskelicens i t. ex Gävlebukten för att fånga sill eller abborre har inte den praktiska möjligheten att flytta sitt fiske på samma sätt. Därför bör lokala och regionala förutsättningar samt samverkan mellan myndigheter, forskning och näring ges större betydelse i förvaltningen av det småskaliga och kustnära fisket.

Levande hamnar och lokal förädling

Många kustsamhällen har under senare år förlorat mottagningshamnar, beredningsanläggningar och annan infrastruktur som krävs för ett fungerande kustfiske. När infrastrukturen försvinner försämras lönsamheten och möjligheterna att bedriva företagande lokalt, och möjligheterna för en ny generation fiskare att etablera sig minskar.

Sverige behöver därför stärka de kustnära värdekedjorna för fisk genom förbättrade möjligheter till landning, mottagning, förädling och försäljning. Detta är särskilt viktigt för fisk som landas för direkt humankonsumtion och för företag som kombinerar fiske med lokal förädling, försäljning och restaurangverksamhet.

Förvaltning av säl och skarv

Längs både Östersjökusten och i Bottenhavet upplever yrkesfiskarna att säl- och skarvstammarna har en betydande påverkan på både fiskbestånd och fiskeredskap. Detta är en faktor som påverkar lönsamhet och framtidstron inom kustfisket.

Förvaltningen av dessa arter behöver därför utvecklas så att den bättre balanserar naturvårdsmål med behovet av livskraftiga kustnära fiskbestånd och ett fungerande yrkesfiske.

Förenklade regelverk och myndighetskontakter

För många småskaliga fiskeföretag innebär dagens regelverk kontakter med flera olika myndigheter, omfattande administration och komplicerade ansökningsförfaranden. Regelkrångel är en av de största utmaningarna för både etablering, lönsamhet och utveckling av företag, oavsett bransch. Det gäller även inom fiskenäringen.

Särskilt små aktörer har begränsade administrativa resurser. Därför behövs en omfattande översyn av regelverken där myndigheterna samordnas bättre, vägledningen förbättras och ansökningar om tillstånd och stöd förenklas. Samtliga berörda myndigheter bör dessutom ha ett uttalat uppdrag att inte bara utöva tillsyn utan även främja utvecklingen av en livskraftig fiskerinäring.

Om Sverige ska ha ett livskraftigt kustfiske även i framtiden krävs politiska reformer som stärker möjligheterna att bedriva småskaligt yrkesfiske längs hela Östersjökusten och i Bottenhavet. Ett modernt licenssystem, rimliga regelverk, väl avvägd förvaltning av bestånd och starkare lokal infrastruktur är avgörande för att nästa generation ska kunna ta över och utveckla näringen. Detta är viktigt inte bara för fisket utan också för Sveriges livsmedelsproduktion, beredskap och levande kustsamhällen.

Jörgen Berglund (M)

Fredrik Ahlstedt (M)

Marie Nicholson (M)

Boriana Åberg (M)

Linda Frohm (M)

Mats Sander (M)

Erik Ottoson (M)

Anna af Sillén (M)

Matilda Ekeblad (M)

Carl Nordblom (M)

Daniel Lyckestam (M)

Åsa Coenraads (M)

Viktor Wärnick (M)